
Protokoll

Fra møte i faggruppen for Fremmede organismer og handel med truede arter (CITES)

Dato: 22.09.2020, kl. 09:00 - 15:00

Sted: Teams

Møteleder: Gaute Velle

Deltagere:

Fra faggruppen for fremmede organismer og CITES:

Eli K. Rueness, Kathrine Eldegard, Hugo de Boer, Gaute Velle, Anders Nielsen, Lawrence Kirkendall, Lars Robert Hole, Kyrre Kauserud, Erlend Nilsen, Kjetil Hindar, Johanna Järnegren, og Inger Elisabeth Måren. Hugo de Boer (13:00-15:00)

Fra Miljødirektoratet (12:15-12:45):

Esten Ødegaard og Sunniva Aagaard

Fra sekretariatet til VKM:

Maria G. Asmyhr, Dean Basic (sak 5) og Martin Malmstrøm

1. Velkommen, fravær, habilitet og godtgjøring

Faggruppeleder Gaute Velle ønsket velkommen til møtet.

Eva B. Thorstad har meldt forfall.

Ingen av medlemmene erklærte at de hadde mulige interessekonflikter i noen av sakene som skulle behandles på møtet.

Alle faggruppemedlemmer oppfordres til å sende en mail til Martin med antall timer forberedelse som ønskes godtgjort.

2. Godkjenning av møte-innkallelse og dagsorden

Agenda og møteinnkallelse ble godkjent.

3. Orientering om saker som går i Hovedkomiteen

Det har ikke vært noen møter i HK siden sist FG10-møte, men neste HK møte er påfølgende dag (23.09.20). Der skal følgende saker av relevans for oss diskuteres:

- CRISPR prosjektets delprosjekt ang helseskader skal opp til godkjenning.
- Nytte/risiko ved inntak av fisk skal diskuteres
- Kunnskapssynteser – hvordan bør kunnskap innhentes er et aktuelt tema om dagen og det er kommet inn mange innspill rundt dette fra ulike institusjoner til Miljødirektoratet. I Miljødirektoratets svar på oppdrag 135 om kunnskapssynteser utpekes VKM som mest aktuell for oppdrag der det er høy risiko knyttet til konflikt om utfallet. Det foreslås også at VKMs mandat utvides på klima og miljøsidene og etableres som et syntesesenter.
- VKMs strategi 2020-2024 har vært ute på høring og innspillene der skal drøftes.

4. Orientering om progresjon i prosjekt om import av krepsdyr til hold i ferskvannsakvarier

Prosjektet har kommet godt i gang og totalt 137 arter av kreps, krabber og reker er vurdert opp imot invasionsrisiko med AS-ISK metodikken. Disse artene skal nå rangeres både internt i de taksonomiske gruppene og mellom disse og et utvalg arter vil bli risikovurdert med GB-NNRA metodikken. Ny publiseringsdato (som følge av «trengsel» før jul) er satt til 15.01.21.

5. Diskusjon rundt utkast til mandat for prosjekt om import av jak, bison og vannbøffel.

Prosjektleder og koordinator for faggruppen for dyrehelse og dyrevelferd, Dean Basic, la frem det reviderte mandatet og redegjorde for planene om snarlig oppstart og prosjektgruppens sammensetning. Fra denne faggruppe er det foreløpig kun klart at Erlend Nilsen deltar. Prosjektgruppen ellers skal være klar med unntak av en ekstern ekspert.

6. Kort orientering om progresjonen på prosjektet om utplanting av karplanter i Norge utenfor sitt naturlige utbredelsesområde

Faglig ansvarlig for prosjektet, Anders Nielsen, redegjorde for bakgrunnen for prosjektet og skisserte de utfordringene som prosjektet skal belyse. Prosjektet er kommet godt i gang med innhenting av litteratur og oversikt over hvordan stedegenhet defineres og anvendes praktisk i andre europeiske land.

Det ble fremmet forslag om å utvide prosjektgruppen med Lawrence Kirkendall. Dette tas til vurdering videre i VKM internt.

Kjetil Hindar spilte inn at Linda Laikre ved Universitetet i Stockholm har mye kompetanse på dette området, og da spesielt bevaring av genetisk mangfold.

7. Varslet oppdrag om Vänerlaksen

Miljødirektoratet har oversendt et utkast til bestilling av oppdrag på vurdering av miljørisiko, og da spesielt risiko knyttet til spredning av *Gyrodactylus salaris*, ved reetablering av lokale laksestammer på norsk side av Krarälv/Trysil-vassdraget. Det foreligger allerede flere sterke rapportert på temaet fra de senere år, men det er ønskelig med en oppsummering og uavhengig vurdering fra VKM. Her vil flere fra FG10 bli koblet på.

8. Orientering om pågående NDF på papegøyefugler

Prosjektgruppen var i sommer på besøk hos papegøyeoppdretter Stein Erik Olsen. Der fikk de en innføring i hvordan avl og import/eksport av sjeldne papegøyer foregår. Prosjektgruppen har laget et utkast til en introduksjon til rapporten (sendt ut i forkant av FG-møte) samt en tabell over alle papegøyeartene som er listet på CITES Appendix I (og som omfattes av oppdraget fra MDir), med info om trusler og status (også sendt ut i forkant av møtet). Det er ikke alle artene som er i handel, så prosjektgruppens neste steg er å velge ut de artene hvor handel (lovlig /ulovlig) er et problem for videre overlevelse og gi en nærmere beskrivelse av disse. Det er også behov fra prosjektgruppens side å få mer klarhet i hva som ligger bak oppdraget fra MDir sin side, da dagens praksis for import/eksport av slike fugler til Norge holdes på et marginalt nivå. Rapporten skal godkjennes på neste faggruppemøte i slutten av november.

9. Gjennomgang av innspill i etterkant av publisering av NDF på isbjørn knyttet til handel med skinn fra Canada

Faglig leder for isbjørnprosjektet informerte om prosessen rundt innspillet fra Eric Regehr.

10. Nytt fra Miljødirektoratet

Esten Ødegård holdt en kort presentasjon av den nye tiltaksplanen for bekjempelse av skadelige fremmede organismer
(<https://www.regjeringen.no/contentassets/f1c4ed10cef245edac260a0c5ba329fe/t-1570->

b.pdf) og hvilke føringer dette vil legge for FG10 sitt arbeid fremover. Arbeidet er alt i gang, blant annet i form av oppdraget på stedegenhet og problemer knyttet til utplanting av regionalt fremmede karplanter (se sak nr. 6). Det ble også varslet at det også er aktuelt med et prosjekt ang risiko knyttet til import av planter og ulike typer vekstmedier. (Ref tiltak nr 20 i tiltaksplanen).

Innførsel- og spredningsveier av fremmede organismer er også et tema som vil være aktuelt å se nærmere på i overskuelig fremtid.

Miljødirektoratet oppfordrer faggruppens medlemmer til å se over tiltaksplanen og vurdere om det er innspill på hvor faggruppen har kjernekompetanse og kan bidra. Dette diskuteres videre på et senere møte. Avslutningsvis gikk Esten også igjennom et utvalg eksempler på andre prosjekter på kunnskapsinnhenting i 2019 og påpeker viktigheten av innspillene VKM har på kunnskapsbehov opp imot dette.

11. Nytt fra sekretariatet – Referansegruppe for Artsdatabankens metodeprosjekt

Artsdatabanken holder på med et prosjekt på ny metodikk for identifisering og utvelgelse av dørstokkarter. Foreløpig utkast skal være klart 1. oktober og det er da ønskelig at VKM bidrar inn i en referansegruppe for å gi tilbakemelding på metoden. Dette er VKM svært positive til. I første omgang vil Trond Rafoss, Daniel Flø, Gatue Velle og Martin Malmstrøm diskutere utkastet før videre kommentarer sendes ut til FG10 og faggruppen for plantehelse. Deretter deltar Gaute og Daniel som representanter fra de respektive faggruppene inn i referansegruppen.

12. Endring i faggruppens godkjenningsrutiner

Som følge av at veldig mange prosjekter avsluttes på samme tid, og da opp imot ulike møter i faggruppene blir det en opphopning av publikasjoner i enkelte perioder. For å unngå dette foreslås det fra Sekretariatet at det avholdes dedikerte møter (2-3t) for godkjenning av de ulike prosjektene snarere enn å samle opp disse for behandling på de fire faste FG-møtene. Dette ble godt mottatt av faggruppen og vil bli testet ut på de to kommende prosjektene som skal publiseres på nyåret.

13. Forslag til selvitiering i FG10 – Katt

Bakgrunnen for forslaget er at det er godt dokumentert at katt tar en mengde byttedyr hvert år. Hovedsakelig småfugl (og spesielt unger i rede/kasse) men også reptiler/amfibier og

smågnagere i tillegg til større invertebrater. Er også et moment med stressrespons hos byttedyr som ikke blir spist.

Katt er også en vektor for sykdommer og parasitter som kan spres til norsk fauna.

Dyrevelferdsaspekt fra kattens side også. Mange katter blir skadet i slåsskamp med ville dyr, noe som skaper unødvendig lidelse.

Fokus i en slik vurdering vil være på risikoreduserende tiltak for å bedre dyrevelferden for kattene selv, men også begrense påvirkningen på biodiversiteten i Norge.

14. Forslag til selvinitiering i FG10 – Fasan og rapphøns

Dette var opprinnelig et fellesoppdrag fra Miljødirektoratet og MT som ikke ble prioritert fra MT sin side på det tidspunktet. Fordi VKM strategisk sett skal prioritere vurderinger som dekker flere fagfelt ble ikke prosjektet satt i gang uten at MT også var om bord.

Prosjektet har mange likhetstrekk med stokkandrapporten, både i utfordringer for biodiversitet og dyrevelferd, samt metodikk for å løse oppdraget.

Fokus for vurderingen vil være de økologiske konsekvensene av å slippe ut store mengder individer av fremmede arter samt dyrehelse og velferd.

Til forskjell fra stokkand er ikke fasan og rapphøns hjemmehørende i Norge, og de skal heller ikke settes ut for å jaktes på, men for å trene opp jakthunder til rypejakt. Johanna Järnegren påpekte at duer brukes også til dette formålet, så det kan være aktuelt å ta med duer i dette prosjektet også.

15. Forslag til selvinitiering i FG10 – Vindmøller til havs

Vindmøller til havs (og planene om å bygge ut disse i stor skala) diskuteres som en fremtidig løsning for grønn energi.

Det er hovedsakelig kollisjon mellom fugler og turbiner som er et potensielt problem. Hvor mange kollisjoner som forekommer avhenger av hvilke arter man ser på, årstid, sted etc. Det finnes en del data på antall kollisjoner med vindmøller, men hovedsakelig fra vindmøller på land.

Er også et potensielt problem med endring av habitat og vandringsruter.

Andre aspekter er knyttet til forstyrrelser i forbindelse med etablering, vedlikehold og avvikling av turbinene. Effekter under havoverflaten bør også vurderes.

For fugl foreligger det flere mulige risikoreduserende tiltak, som delvis farging av bladene. Det foreligger en meget grundig NINA rapport (dog områdespesifikk) fra 2012 på effekter på fugl.

Faggruppen føler at det er litt tidlig å gå i gang med en slikt prosjekt da det ser ut til å mangle en del gode data, men det er mulig å se for seg en liten rapport på hva som trengs å utredes i forbindelse med utbygging av for eksempel flytende vindmøller.

16. Eventuelt

Oppsummering av diskusjon rundt prioritering av selvinitieringene: Både prosjektet på katt og fasan/raphøns anses som svært interessante og relevante prosjekter som vil kunne la seg gjennomføre med snarlig oppstart. Prosjektet på vindmøller til havs anses som svært interessant og viktig men faggruppen mener det foreligger for lite informasjon på nåværende tidspunkt til å starte opp et slikt prosjekt. Sekretariatet tar med seg de to andre forslagene videre inn i det interne arbeidet og kommer tilbake med mer informasjon om kort tid.

12.-13. oktober er det Living Norway konferanse i Trondheim / online. Tema er åpenhet og reproduksjonsbarhet innen anvendt økologisk forskning. Kontakt Erlend Nilsen ved interesse.

17. Nye møtedatoer

Årets siste møte avholdes 26.11. Det vil bli tatt en endelig avgjørelse i sekretariatet (i samråd med faggruppeleder) 05.11 om hvorvidt dette møtet skal foregå på Teams eller ved fysisk fremmøte i Oslo.